

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שלישי כ"ט סיון תשע"ט | דף היומי בבלי: ערכין טז.

דף היומי בהלכה: מסעיף ב' עד סעיף ה'.

מוסר: חפץ חיים כלל ו' אות ח' עד סוף כלל ו'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: חובת הלבבות שער הבחינה פ"ד 'והשביעית' עד פ"ה 'ואחר כן ישיב אל ליבו'

עצה טובה: אל תמתינו ליום ז' בטבת תש"פ | נדהמתי: הסטיפלער החליף את בגדיו מכף רגל ועד ראש | בארה"ב נולדה פרה אדומה, נו, אז למה מחכים? | 1669

על דא ועל הא

**זה קרה ממש עכשיו בבני ברק: שני חברים מאותה
כיתה סימנו להם כמטרה להתקבל לשיבה מאוד
נחשקת בעיר. אך דא עקא: בכל שנה מקבלת
השיבה מאותו ת"ת ילד אחד בלבד. חוק בל יעבור!**

מעולם לא התרחש נס כזה שהשיבה הסכימה לקבל שני תלמידים, אז מה קרה הפעם?

"המשבצת" הפנויה. והוא שודרג ברגע האחרון מבינוני למצוין]. במקרה שלנו התמודדו שני תלמידים יקרים ומצוינים, על משבצת אחת ויחידה. הם דווקא היו חברים מצוינים, גם למדו ב"חברותא", אבל כל אחד מהם קיווה שהוא יצליח לתפוס את המשבצת.

"כל אחד מהם קיווה שהוא יצליח לתפוס את המשבצת", אמרנו? לא מדויק! לפחות לא בכל מה שנוגע להורי הילדים. אצלם: "כל אחד קיווה שהשני יצליח לתפוס את המשבצת!" לא, אף אחד מהם לא התיימש מרצונו העצמי שבנו-יקירו יצליח להתקבל לאותה ישיבה, אך בראש ובראשונה העמיד את הרצון של חברו. האבא הראשון התפלל על הבן של השני שיזכה להתקבל - למרות שזה נוגד וסותר לחלוטין את רצונו העצמי. והגדיל לעשות האבא השני שנדב צדקה להצלחת בן חברו - למרות שהוא כמובן גם נדב צדקה להצלחת בנו... יחד עם התפילות והצדקות נקטו גם שני ההורים בהשתדלות, כלומר הפעלת לחץ - כמקובל לפעמים במחוזותינו ובמחוזות כל עמך בית ישראל.

אתה רואה אותם בימים בבתי הכנסת של השכונה - מתפללים מעומקא-דליבא! אתה רואה אותם בערבים בבתי המדרשות של השכונה - מרביצים "שטייגען" כדת! אתה רואה אותם ברחוב, צועדים מעודנים - לא מעדנות! - כל-כולם מרוכזים במטרה! ואלה הם - איך לא - בחורי ה"רישום". אלפי תלמידי כיתות ח' שמתעתדים לעלות לשיבה-קטנה...

הרב יוסף כהן משתף אותנו בסיפור המרגש הבא, בו היה מעורב. זה התרחש בבני-ברק. שני חברים מאותה כיתה ח', סימנו להם כמטרה להתקבל לשיבה מאוד מאוד נחשקת בעיר. אך דא עקא: בכל שנה ושנה מקבלת השיבה מאותו תלמוד-תורה ילד אחד ויחיד בלבד. חוק בל יעבור!

כידוע מתכננות הישיבות את הרישום לטווח הארוך, ולא רק לשנה הנוכחית בלבד. התכנון הזה כולל הסכמים שונים ומורכבים עם תלמודי-תורה בדבר מספר התלמידים שיתקבלו, סוגם ואיכותם. [אגב, קורה לפעמים שילד מצוין לא יצליח להתקבל לשיבה בה חפץ, משום שלמקום בו למד אין הסכם-מעוגן עם ישיבה זו. וגם קורה להיפך, ילד בינוני עשוי להתקבל לשיבה מצוינת, משום שבדיוק באותה שנה חסר תלמיד למילוי

המעשים הטובים הללו עלו כריח-ניחוח השמימה, והקב"ה הכניס לראש הישיבה מחשבה בראש: השנה נסטה באופן חד-פעמי מההסכם, ונקבל מתלמוד תורה פלוני שני תלמידים במקום אחד. הלוא שניהם מצוינים ממש!

מעולם. מעולם! לא התרחש נס כזה שהישיבה הסכימה לקבל שני תלמידים במקום אחד. זה לא פשוט עבורם. זה משבש את מפת התכנון, וזה גם עשוי להזמין לחץ צפוי בשנה הבאה. לאמור: "שנה שעברה קיבלתם שניים, תראו איזה מצוינים! תראו איזה נחת הם מביאים לכם! גם השנה יש לנו שניים, תאמינו לנו - מצוינים ממש! ממש!..."

אז אין דרך אחרת להגדיר זאת, אלא שזו המחשבה ששתל הקב"ה בראשו של ראש הישיבה, בזכות ההקרבה הנדירה זה לזה שגילו הבחורים הצעירים עם הוריהם היקרים!

(איש לרעהו' שלח תשע"ט)

עד כאן התייחסנו להורים. אך בדבר הילדים עצמם? מסתבר שהתפוחים לא נפלו רחוק מן העץ. אחד ההורים שאל את הבן: אבל הרי רק אחד יכול להתקבל? והילד השיב: אז שיקבלו את החבר! ערב המבחן הגיע. אחד משני האבות לקח את שני הילדים וערך להם חזרה מהירה על החומר. מתוך השתדלות ששניהם ישחו בחומר - בן חבירו כמו בנו שלו...

תכל'ס. יכולים אנשים להסתובב בארץ ולחשוב שהם מנהיגים את העולם. לחתום על הסכמים כאלה ואחרים. אבל בשמים ישב הקב"ה וראה: ראה את ההתמסרות הייחודית של ההורים זה לזה! ראה את "החפץ בטובתו של חברו" הנדירה של הילדים זה לזה! ראה את המידות-טובות שגם במקום ובשעה של פסגת-לחץ המשיכו לזהור!

הסיפור היומי

השולחן כבר ערוך לסעודה שלישית, אי מי מקרב צלוחית טחינה לעבר מקומו של רבי אלחנן. אך הוא עדיין אינו רגוע... לפתע קם ממקומו וניגש לאברך אחד ממקורביו. "אולי תוכל לסייע לי?"...

מה חיפש הגאון הקשיש בדוכן הממתקים ביום שישי?

כדי לעמוד על טעמה.

ר' אלחנן, עדין הנפש, שראה במעשה הנמהר של הילד, דחף קלילות את אצבעו הנוטפת של הילד מצלוחית הטחינה. הילד נמלט מן המקום וסעודה שלישית המשיכה כהרגלה.

יום שישי בבקר של יום. אנשים נחפזים, חנויות המזון שוקקות. יהודים בוחרים חלות יפות-מראה לכבוד שבת, יין, משקאות ומיני תרגימא. בין ציבור הקונים בולטת הדרת פניו של רבי אלחנן ספקטור. מה לו לחסיד הקשיש, הגאון העצום רבי אלחנן, מחשובי החסידים, במדור למיני מתיקה? משוטט הוא בין המדפים וממלא שקית בצבעונים מתוקים, כדורי שוקולד וכדומה, משלם וחופז החוצה.

שעת רעוא דרעוין של השבת הבאה. על יד השטיבל ב'תל ארזה' משחקים ילדים. והנה מגיע רבי אלחנן ספקטור. אבל שלא כתמיד אינו נכנס מיד לבית המדרש. הוא עוצר ומביט בעין בוחנת בילדים המשחקים. הבאים לשטיבל מברכים אותו בדרך ארץ בשבתא טבא, אמנם עמידתו בחוץ והתבוננותו בילדים המשחקים מעוררת מעט השתאות, אך איש אינו מהין לשאלו על כך.

כעבור כמה דקות נכנס רבי אלחנן לבית המדרש וישב במקומו הקבוע. אבל הוא אינו רגוע ומיושב כהרגלו. מדי פעם מיטיב הוא את משקפיו ומביט סביבו, בפרט כאשר הדלת נעה על צירה ומישהו נכנס.

שעת רעוא דרעוין. זה עתה סיימו את תפילת המנחה בשטיבל ב'תל ארזה', והחסידים מנצלים את הרגעים שבין מנחה לסעודה שלישית לעיון בספר או הקשבה לאימרה נאה.

האוזניים כרויות לפרפראות וטעמים חדשים מן הקנקן הישן שבפי החסידים הוותיקים והצעירים גם יחד. בחוץ משתובבים הנערים. זה עתה שבו מ'חברת תהילים' ושקית ממתקים בידו של כל אחד מהם. הנערים מלקקים בשקיקה מן ה'קרטיב' הקריר המרענן את החיך בחום היום. גבאי בית המדרש עורך את השולחן בזריזות, חלות, סלטים ומליחים לסעודה שלישית, והקהל יוצא ליטול ידיו. החסיד הקשיש, הגאון המקובל רבי אלחנן ספקטור זצ"ל, פאר המתפללים אך ה"שפל" שביניהם בעיני עצמו, אשר התגורר בקרבת מקום, נהג גם כן להגיע לסעודה שלישית בבית מדרש זה. עכשיו, אחר שנטל ידיו וברך 'המוציא' על לחם משנה, קירב אי מן מן היושבים על יד השולחן את הצלוחית עם סלט הטחינה אל עבר רבי אלחנן.

בתוך כך נכנס פנימה ילד מן הילדים, פניו סמוקות מחמת חום היום, חולצתו מוכתמת ומשתרבת ממכנסיו, וכפות ידיו אדומות מצוף הקרטיב האדום שנטף עליהן. הילד ניגש במרוצה אל השולחן, ובראותו את הצלוחית על יד מקום שבתו של ר' אלחנן, לא הירבה לחשוב, ולפי שרצה לטעום מן הטחינה, שלח אצבע אדומה, הצבועה, כנ"ל, מצוף הקרטיב, וטבל אותה בטחינה

"מנדל'ע", פונה הוא לאחד הילדים שנכנס זה עתה לבית המדרש בפנים משולהבות וחולצה מוכתמת. "בא הנה לרגע". הילד מביט באברך, בזווית עינו קולט הוא כי רבי אלחנן עומד על ידו, ומהסס לגשת... אבל רבי אלחנן זיהה בו כבר את הילד הנכון... הוא פוסע לקראתו, רוכן לעומתו ומגיש לו שקית ממתקים. "הא לך", הוא אומר לו ברוח פייסנית, "בשבוע שעבר פגעתי בכבודך, אנא סלח לי"...

"אני סולח", מגמגם הילד סמוק הפנים ואץ החוצה מצויד בשקית מלאה ממתקים משובחים...

"ב"ה" - מלחש רבי אלחנן בינו לבניו...

(גיליון 'בדרכי חינוך' בהעלותך תשע"ט)

השולחן כבר ערוך לסעודה שלישית, אי מי מקרב צלוחית טחינה לעבר מקום-שבתו של רבי אלחנן. הציבור יוצא לנטילת ידיים ורבי אלחנן עדיין אינו רגוע, מביט סביבו, מביט לעבר הדלת, ולפתע קם ממקומו וניגש לאברך אחד ממקורביו.

"אולי", פונה הוא אליו וארשת רצינות מתוחה על פניו, "תוכל לסייעני... לפני שבוע נהגתי שלא כשורה באחד הילדים שנגע באצבעו בטחינה... הילד בוודאי נעלב וצריך אני לפייסו, אך איני מכירו ואיני מזהה אותו בין הילדים, שמא תוכל לסייע לי?"... - מסיים הוא במעט מבוכה.

האברך אינו יודע את נפשו. הוא מעביר בעיני רוחו את ילדי המקום, ועיניו אורות. "ללא ספק זה הוא"... מתחייך הוא.

ברגע שהראית ליצר הרע שלך שאינך שייך לקבוצת 'המתחילים הנרגשים', אלא לומד 'דף היומי' סתם, ללא קשר לחגיגות הסיום והמולת ההתחלה - נטרלת את המוקש שהוא עלול להציב לך!

חוששים להתחיל? קחו עצה: אל תמתינו ליום ז' בטבת תש"פ, התחילו כאן ועכשיו!

ש. תפילינסקי

עקבי ודקדקני זה ולהצליח עד הסוף? אכן, ישנם שאינם חושבים כלל להתחיל. מסיבה זו עצמה. אין להם כח להתחיל ולהישבר. להתאכזב ולהתייאש. הם מעדיפים מתחילה להתכנס בקונטיינר. להחליט ש'זה לא בשבילי' ולהמשיך בשגרת חייהם בהרגשה של 'שלום עלי נפשי'. נו, מי אמר שאינם צודקים?

היה מי שלחש פעם באוזנו עצה טובה עבור אותם 'רבים השואלים'...

העצה היא: אל תמתין עוד חצי שנה ליום ז' בטבת תש"פ כדי להתחיל יחד עם כל הציבור הנרגש. ממש לא. התחל כאן ועכשיו. תפוס כבר כעת מסכת ערכין שהחלו בלימודה לא מזמן, או מקסימום, התחל כבר עכשיו בנועם וברוגע את מסכת 'תמורה' שאותה יתחילו בעוד כמה שבועות - ואז הסיכויים גדולים מאוד שתצליח להמשיך עם כל העוצמה תמיד.

ברגע שהראית לעצמך וליצר הרע שלך, שאתה לא שייך לליגת ה'מתחילים הנרגשים', אלא אתה לומד 'דף היומי' סתם... רוצה ללמוד, ובכלל ללא קשר לכל החגיגות והתפאורה של 'ז' בטבת' - נטרלת בעצם את המוקש שהוא עלול להציב לך לאחר זמן עם שוך ענני ההתרגשות של ההתחלה, כאשר הוא ינסה להחזיר אותך כביכול אל קרקע המציאות האפורה...

או אז תקהה את שיניו לאמר: 'מה פתאום? - הן אני כבר לומד מזמן, ערכין ותמורה וכריתות... ובעזרת ה' תמשיך תמיד ותצליח ללמוד וללמד, להתחיל ולסיים, לשמור ולעשות... בהצלחה!'

(המבשר')

בעוד פחות מחצי שנה - בישרו כותרות העיתון - עומד כלל ישראל לחגוג את האירוע המרגש והנפלא של סיום הש"ס במסגרת הדף היומי במחזור ה"ג, לצד התחלת הלימוד של מחזור ה"ד.

בתקופה הקרובה בוודאי נתבשר מעת לעת על ההיערכות הלוגיסטית לסדרת מעמדים רוויי הוד של סיום הש"ס שייערכו בס"ד בארץ ובעולם. כרגיל, בכל פעם יצטרפו עוד רבבות יהודים נרגשים למחזור החדש עם תכניות כבירות להתחיל ולסיים את הש"ס כולו כשאיפתו הטהורה של כל יהודי.

כגודל ההכנה וההיערכות לקראת המעמדים המרגשים, וכגודל הצלחת האירועים בהשתתפות מרנן ורבנן גדולי ישראל - כך גודל הציפיה והתוחלת של יהודים יקרים רבים שבאמת רוצים גם כן הפעם להשתלב במעגלי הלומדים.

הללו שואפים לקבוע חוק ללימוד דף היומי ולא יעבור. אם לצד עיסוקיהם וטרדותיהם המרובים על המחיה ועל הכלכלה, ואם במקביל לחוק סדרי לימודיהם הרבים, בהלכה ובגמרא, בעיון ובבקיאות, הממלאים את סדר יומם הצפוף.

וכאן נשמעת לפתע לחישה המהדהדת ממעמקים: כיצד יכול אתה להבטיח לעצמך שבמחזור הבא אכן תצליח ללמוד ולהמשיך בעוז ותעצומות מתחילת הש"ס ועד סופו? - הרי רבים התחילו והתייאשו באיזשהו שלב. אם במסכת עירובין על סוגיותיה הסבוכות, אחרים שרדו עד יבמות וכתובות ושם כרעו תחת משא הקודש. מי אפוא ערב לך שתוכל כן להשתלב בלימוד

"מדוע לא נטהרנו בפרה האדומה עוד לפני שהמשיח הגיע?" תהה מוישי, "הרי אמרו שברכסים וגם בטקסס שבארה"ב, נולדה פרה אדומה. אז למה חיכו עד עכשו?!"

תיאור חי ומפעים, כיצד יראה מעמד שריפת פרה אדומה בימים הללו, שנת תשע"ז, עם בואו של משיח צדקנו במהרה בימינו

האדומה לפני בניית בית המקדש, והנה חלק מהסבריו: המשנה במסכת פרה אומרת שצריך דווקא כהן גדול לצורך מצות פרה אדומה, וממילא לא ניתן לקיים מצות פרה אדומה לפני שהמשיח הגיע, שהרי כהן גדול מתמנה לתפקידו הרם רק על ידי הסנהדרין, כפי שפסק הרמב"ם, ועד כה הרי לא היתה סנהדרין ולא ניתן היה למנות כהן גדול. ומלבד זאת, צריך גם שהכהן הגדול ישמש בעבודת בית המקדש שבעה ימים. ומלבד זאת, הרי נאמר בתורה "ואסף איש טהור", וצריך "והזהה הטהור על הטמא", ורק כשיתגלה מלך המשיח יתברר מי שאינו טמא על ידי אליהו או על ידי נביא, אך לפני כן, בזמן חשכת הגלות, מי יודע האם אכן ישנו אדם יהודי הטהור בתכלית!?

ואבא סיכם את הדיון בדברי ספר החינוך, הכותב בפרשתנו, פרשת חוקת: "ואמרו רבותינו זכרונם לברכה, שתשע פרות אדומות נעשו משנצטוו במצוה זו עד שחרב הבית בשניה. הראשונה עשה משה רבינו, שניה עשה עזרא, ושבע מעזרא עד חרבן הבית, ועשירית יעשה המלך המשיח שיגלה במהרה בימינו". הנה, כעת הגיע הזמן לפרה העשירית", אמר אבא ופרץ שוב בבכי.

קירות ירושלים דיברו במודעות ענק, מספרים על המעמד נורא ההוד של שריפת הפרה וטהרת המוני בית ישראל. רמקולים בישרו על שעת האירוע הקדוש והטמיר והעיתון היומי פרסם מידע הלכתי נרחב, בצירוף סדרי המעמד ומבואות הכניסה, הסדרנים והמקומות בהם מחלקים שתיה קרה לרובות הצמאים. בבית משפחת כהן ישבו כולם לארוחת ערב ואבא הסביר מה עומד לקרות: "לא הצריכה תורה טהרה באפר הפרה אלא לטמאי מתים בלבד. כל הנטמא בטומאה אחרת עולה מטומאתו כדרכו, כפי שמפורש עליו בתורה ואינו זקוק למי חטאת לטהרתו, אבל הנטמא במת אינו נטהר לעולם עד שיזו עליו ממי חטאת בשלישי ובשביעי לטומאתו. הרמב"ם כתב תריסר פרקים בהלכות פרה אדומה. לא נראה לי שעד שתסיימו את הלחם והביצה, הסלט והגבינה, אוכל לתמצת לכם שתים-עשרה פרקים שלמים. אז אתם תשאלו שאלות על הפרה האדומה ואני אשתדל לענות לכם בקצרה. רבקי, תשאלי שאלה ראשונה..."

רבקי כחכחה בגרונה ושאלה: "בת כמה הפרה האדומה?"

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

"המשיח הגיע!!", הכריז אבא ועיניו דומעות מאושר. "אבא", הזכרנו לו, "המשיח כבר בא בשבוע שעבר!!" "אני יודע. חיכינו כמעט אלפיים שנה, והנה "במוצאי שביעית-בן דוד בא". אשרינו שזכינו לרגע הזה! וכעת? כעת עלינו להיטהר באפרה של הפרה האדומה!!"

"מדוע לא נטהרנו בפרה האדומה עוד לפני שהמשיח הגיע?", תהה מוישי, "הרי אמרו שברכסים, וגם בטקסס שבארה"ב, נולדה פרה אדומה. אז למה חיכו עד עכשו?!"

"אי אפשר לקיים את מצות פרה אדומה, כל עוד משיח צדקנו לא הגיע ובית המקדש חרב", הסביר זאבי, "ספר החינוך כותב שמצות פרה אדומה נוהגת רק בזמן שהמקדש היה קיים, אך לא בזמן הזה, בו היינו שרויים בגלות. בפרשת חוקת נאמר "והזהה אל נוכח פני אהל מועד", וזהו מעכב בענין, כמובא במסכת פרה, שאם היזה ולא כיון כנגד פתח אהל מועד- פסול, וגם השחיטה כנגד הפתח מעכבת שנאמר בפרשת חוקת "ושחט והזה", ודרשו חז"ל: "מה הזאתה כנגד הפתח, אף שחיטתה כנגד הפתח".

"צריך להזות מאפר הפרה שבע פעמים במקום שהוא שוחט אותה, והוא בהר המשחה, ויהא מתכוין ורואה פתחו של היכל בשעת הזאת הדם, שנאמר: 'והזה אל נכח פני אהל מועד מדמה שבע פעמים'", ציטט אבא.

"אני לא מכירה הר כזה, שקוראים לו "הר המשחה", העירה אסתי, הטליינית שבחבורה, שמכירה כל שביל והר בארץ ישראל. "על הר הזיתים שמעת? הר המשחה הוא הר הזיתים. ההר אשר על פני ירושלים מקדם, לפני הכהן למערב, וכשהכהן עומד על ההר הוא רואה מעל גובה ראש הכותל המזרחי של הר הבית, דרך השערים שלפנים הימנו, פתחו של היכל המקדש. הראשונים כתבו שהכהן רואה מעל כותל שעל פתח החומה את קרקע ההיכל, ומזה כנגד בית קודש הקדשים. ישנם אחרונים שכתבו שפתח ההיכל צריך להיות פתוח, ואז יוכל לכוון כנגד קודש הקדשים, ולכן נאמר בתורה "אל נוכח פני אהל מועד". אם כן, עד לפני שבועיים, כשבית המקדש עדיין לא נבנה, לא ניתן היה לעשות זאת", הסביר זאבי בלשון תלמודית מדוברת.

"שכן שלנו, ר' חיים, הראה לי השבוע בשו"ת 'דברי יציב', שהרבי מצאנו הביא מספר הסברים לכך שלא שורפים את הפרה

בוקעת ועולה למעלה. ואז היו מביאים לאותן החצרות נשים מעוברות של כהנים והן היו יולדות שם את בניהם באותן החצרות ומגדלות שם את הילדים הטהורים, ולא היתה טומאת מת מגעת אליהם מעולם."

"מדהים!!", התפעלו כולם. "חצר שלמה לגידול ילדים טהורים!! ואיך הוציאו את הילדים משם? הרי הם יכולים להיטמא בדרך החוצה. לא?!"

"נכון, לכן כשבאו להזות על הכהן השורף את הפרה, מביאים שוורים שכרסיהם רחבות ומניחים על גביהם דלתות טהורות והילדים הקטנים האלה ישבו על גבי הדלתות, כדי שיהיה האהל בינם לבין הארץ, מפני קבר התהום. וכן זאבי, אני לא אסביר כרגע מה זה 'קבר התהום'... הילדים אחזו כוסות של אבן בידם וכך הלכו למעיין השילוח. הגיעו למעיין השילוח, הם יורדים וממלאים ממי הנהר לתוך כוסות האבן שבידיהם, ולא חוששים שם מפני קבר התהום, בגלל שאין דרך בני אדם לקבור נפטרים בנהרות. ואז הם עולים ויושבים על גבי הדלתות והולכים עד שהגיעו להר הבית".

"בהר הבית הם כבר יכלו ללכת או שהם עדיין ישבו על השוורים?"

"כשהם הגיעו להר הבית הם ירדו והלכו על רגליהם, מפני שכל הר הבית והעזרות שתחתיהן, היה חלול מפני קבר התהום. הם הלכו עד פתח העזרה. ובפתח העזרה היה קלל, שהוא סוג של כד, מלא באפר. נוטלים האפר ונותנים במים שבכוסות ומזים על הכהן. אז היו מטבילים היו התינוקות שממלאין ומקדשין ומזין על השורף, למרות שהם טהורים מטומאת המת, מחשש שנטמאו בטומאה אחרת.

תינוק שטבל למלאות ולהזות על הכהן מכליו, לא יזה מכליו של תינוק אחר, למרות שגם הוא טבל. וכן תינוק שטבל כדי למלאות ולהזות על כהן זה, לא יזה על כהן אחר, עד שיטבול לשם כהן זה. וכן בכל הכלים ובני האדם שטהרו לשם פרה זו, לא יתעסק בהם בפרה אחרת עד שיטבולו לשמה, וכל הדברים האלה, הם מעלות יתרות וחומרות שעושים בפרה אדומה, שהוסיפו חז"ל."

"אבא, מה הטעם למצוות פרה אדומה?", שאלה מלכי, וזאבי שאל: "אבא, אני יכול לענות למלכי?"

"בשמחה", אמר אבא וזאבי ענה: "בהרבה מצוות יש בתורה שנקראות 'חוקה' ולא נאמר בהן טעם, ובכל זאת, נמסרו טעמיהן, רזיהן וסודותיהן לחכמי האמת שבכל דור ודור, איש מפי איש עד משה רבינו עליו השלום. ואולם מצוה זו של פרה אדומה נאמר בה 'זאת חקת היתורה', כלומר, זאת - ואין דומה לה. זאת מצוה שהיא חוק, ללא טעם שנוכל להבין אותו. חז"ל אומרים שפרה אדומה היא בעצם דבר והיפוכו. כל העוסקין בפרה מתחילה ועד סוף, מטמאים את בגדיהם, ואילו היא עצמה - מטהרת טמאים. אלא אמר הקדוש ברוך הוא, חוקה חקקתי, גזרה גזרתי, אי אתה רשאי לעבור על גזרתי."

ואבא הוסיף את דברי חז"ל: "בוא וראה שלא כמידת ישראל

אבא: "מצות פרה אדומה שתהיה בת שלש או בת ארבע, ואם הפרה זקנה יותר, היא גם כשירה. הפרה צריכה להיות אדומה, בגוון חום אדמדם, ומספיק שיהיו לה שתי שערות שאינן אדומות, שחורות או לבנות, כדי לפסול אותה. הרמב"ם כותב שצריך שלא יהיו לה "שתי שערות לבנות או שחורות בתוך גומא אחת או בתוך שני כוסות והן מונחות זו על זו", ואם יש לה שתי שערות לבנות, היא פסולה. צריך גם שלא עלה עליה עול. אם הפרה משכה בעול המחרשה, היא לא תוכל לשמש כפרה אדומה. לשם כך ניתנו סימנים מיוחדים, כמו שערות בגב הבהמה, הנכפפות לאחר שעלה עליה עול. צריך גם שלא יעשו בה כל עבודה שהיא. צריך גם שלא יהיה בה מום הפוסל בקרבנות, וכן אין בה אחד מהפסולים האחרים הנוהגים בבהמות קדשים."

"שמעתי שהכהן הגדול צריך לשבת בחדר במשך שבוע", העיר שלמה זלמן.

"אכן", אמר אבא, "כשם שמפרישין כהן גדול מביתו שבעת ימים קודם יום הכיפורים לעבודת יום הכיפורים, כך מפרישים את הכהן השורף את הפרה, שבעה ימים קודם שרפת הפרה. הכהן הגדול יוצא מביתו למשך שבוע והוא יושב בלשכה שעל פני הבירה צפונה- מזרחה. ללשכה הזאת, שנמצאת בהר הבית, קוראים 'בית אבן', בגלל שהיא עשויה מאבן ואדמה שאינן מקבלות טומאה".

"מה הכהן עושה במהלך השבוע הזה?", שאלה נעמי.

"אינני יודע בדיוק... כנראה הוא לומד תורה. אולי הוא אומר תהילים בכוונה" - צחק אבא - "בכל שבעת הימים הללו, חוץ מיום רביעי, מזים על הכהן השורף את הפרה, מכל אפר החטאות שהיו במקדש, שנשארו למשמרת מימות משה רבינו, מחשש שנטמא למת והוא לא ידע. מעיקר הדין לא צריך הזאה אלא רק בימים שלישי ושביעי להפרשתו בלבד, אך ישנם הרבה 'מעלות', הרבה חומרות שעושים בתהליך המלווה את מצות הפרה האדומה, וזוהי אחת מהמעלות, שמזין על הכהן יום אחר יום.

כשמזין על הכהן בימי ההפרשה, מזה עליו דווקא אדם שלא נטמא למת לעולם, שהמזה צריך שיהיה טהור. גם הכלים שממלאים בהם ומקדשים אותם כדי להזות על הכהן השורף - כולם צריכים להיות כלי אבנים, שאינם מקבלים טומאה".

"אני לא מבין", תהה שימי, "הרי כולנו טמאים. לא?! אז מאיפה משיגים אדם טהור, שלא היה טמא מעולם?"

אבא השתהה בתשובתו. הוא חשב קצת ואמר: "את האמת? מה יעשו השבוע? אינני יודע. אך מה היה בזמן שבית המקדש קיים, אני יודע. שימי שואל שאלה מצוינת. כיצד ימצאו איש שלא נטמא למת מעולם? - בזמן בית המקדש, היו חצרות בירושלים, שנבנו על גבי הסלע ותחתיהן חלול מפני קבר התהום, ולא היתה הטומאה יכולה להיות מגעת שם מעולם, בגלל שאין קבר במעבה סלע, כך שלא יתכן שמישהו נטמא שם בטומאת מת. וגם אם אולי חפר כאן אדם למטה מן הסלע, והחביא מת בקרקע האדמה, אל דאגה, יש פתרון גם לזה. עשו חלל בין הקרקע לסלע שעל גביו וחלל האוויר מפסיק בין הטומאה לסלע, ושוב אין הטומאה

וההפנמה שהאדם, גאון וחכם ככל שיהיה, אינו מסוגל להבין את הכל, אלא עליו לבטל את עצמו כלפי הקב"ה ולקיים את המצוות, גם אם הוא לא מבין הכל".

"יפה מאד, ועכשיו כולם לברך ברכת המזון וללכת למיטות", הודיעה אמא וקטעה את הדיון התורני המרתק, מחזירה את כולם לשעון, שהורה שהשעה היא כבר חמשה לעשר בלילה.

פרק ב

יום שלישי ורבבות אלפי בית ישראל עלו לירושלים, כדי לצפות במצות הפרה האדומה. מצות פרה אדומה נעשית דוקא ביום ולא בלילה ורק זכרי כהונה, הכהנים ולא נשותיהן, יכולים לקיים את המצוה. ההמונים נעו מחוץ להר הבית, לכיוון הר המשחה, שם שרפו את הפרה. הכינו מראש כבש מהר הבית להר המשחה, בצורה שתחת הכבש היה הכל חלול, כדי שלא יהיו בעיות של טומאה.

זקני ישראל, תלמידי החכמים, גדולי התורה והחסידות, כבר הגיעו בעצמם מראש אל הר הזיתים. כולם המתינו בדריכות ולפתע מישהו צעק: "הנה הפרה הגיעה!" ואכן, רבבות היהודים ראו מעל הגשר, שחיבר בין הר הבית והר הזיתים (הר המשחה) את הפרה האדומה, יחד עם הכהן הגדול וכל עוזריו.

"צריך דווקא כהן גדול למצות הפרה?" שאל מוישי ואבא לחש: "לא, כל כהן כשר. אך הנה, במקרה שלנו הכהן הגדול הוא זה שמקיים את המצוה".

הס הושלך בקהל וזקני ישראל התקדמו לעברם. אחד הנוכחים טימא את הכהן הגדול בדבר טמא וזקני ישראל ביקשו מהכהן הגדול לרדת ולטבול במקווה הסמוך. כולם המתינו בשקט עד שהכהן הצדיק יטבול ויתנגב, וכשהכהן יצא החוצה מהמקווה הכינו ערימת עצים ענקית ומסודרת, שכללה עצי ארזים ואלונים, ברושים ועצי תאנה חלקה. הכהנים הכינו מגדל עצים עם רווחים, כדי שהאש תתפשט בערימה יפה. קשרו את הפרה בחבל והניחו אותה על ערימת העצים, כשראשה לצד דרום ופניה לצד מערב. הכהן נעמד בצד מזרח ופניו למערב, והשוחט עמד בימינו ומקבל הדם בשמאלו. שחטו את הפרה וזאבי שאל את אביו: "שמעתי שמצאו שתי פרות אדומות. אז מדוע לא שחטו אותם יחד?" ואבא ענה: "כתוב בפסוק 'ושחט אותה'", וחז"ל דרשו שעלינו לשחוט כל פרה אדומה לחוד".

"ולמה לא שפכו קצת נפט? או הוסיפו גלגלים?", תהה שימי הקטן. "במדורת ל"ג בעומר שלנו הבאנו גלגלים של משאיות והם נשרפו מצוין!"

אבא חיך. "אם שרפו את הפרה שלא בעצים או בכל עצים, אפילו בקש או בגבבא, הפרה כשרה".

הם המשיכו להביט. הכהן נטל מדמה והזה באצבעו הימנית מהדם שבכפו השמאלית שבע פעמים כנגד בית קדשי הקדשים, על כל הזאה טבל הכהן את אצבעו בדם.

כשהכהן סיים להזות, הצית את האש בעצים קטנים והכניסן

אומות העולם. מידת אומות העולם, כשהם יודעים טעם במצוה הם משבחים אותה, וכשאינם יודעים טעם, הם מזלזלים בה, בין כך ובין כך אינם מקבלים עליהם את המצוות ולא שומרים אותן; וביותר השטן ואומות העולם מקטרגים ומגנים את ישראל על מצות פרה אדומה, לומר, מה המצוה הזאת, ומה טעם יש בה? - אבל מידתם של ישראל אינה כן, אלא בין שידועים טעמה של מצוה ובין שאינם יודעים, מקבלים עליהם עול כל המצוות; וביותר חביבה עליהם מצוה שלא נאמר בה טעם, אלא כולה היא גזרת המלך בלבד".

"אז אין שום הסבר למצות פרה אדומה?", התאכזבה גילי ואבא הרגיע אותה. "את הטעם האמתי של מצות פרה אדומה, לא ידע שום אדם חוץ ממשה רבינו, אך בכל זאת מובאים בחז"ל ובספרים הקדושים רמזים שונים במעשי הפרה ובמצותה. חז"ל אמרו שהפרה באה לכפר על מעשה העגל: "מפני מה כל הקרבנות באים זכרים והיא נקבה? משל לבן שפחה שטינף את הארמון של המלך. אמר המלך: 'תבוא אמו ותקנח הצואה'. כך אמר הקב"ה: תבוא פרה ותקנח צואת בנה, תבוא הפרה ותכפר על מעשי העגל". הספרים מסבירים שבמצוה זו של פרה אדומה הורתה לנו התורה את דרך התשובה הגמורה לאחר החטא, וכיצד מסלקים את העבירה מבלי להשאיר אחריה שום רושם: הנכשל בחטא, אפילו הוא מתחרט עליו אחר כך ועוזבו, הרי החטא כבר עשה פגם בנפשו, וחטא אחד גרם חטא אחר, וחטאו שלו גרם גם לאחרים שיחטאו, ואחרים לאחרים עד אין סוף, ונמצא שבחטאו זה הוא פגם בכל הבריאה, וכיצד אפשר להעביר את החטא הזה מן העולם, ולמחות לגמרי את רישומיו שבכל מקום, עד שתהא התשובה שלמה והכל יחזור לכמות שהיה קודם החטא?"

"כך דרכה של תשובה: תחילה יעזוב אדם את חטאו ולא יחטא עוד. אחר הוא חוזר אל הסיבה הראשונה שממנה נגרם החטא ומתקן גם אותה, וממנה - לסיבה שקדמה לזו ומתקן בכל מקום עד שחוזר ומגיע אל השורש הראשון לכל הסיבות, והשורש הראשון טהור הוא ושום פגם לא יפגום בו לעולם. כעת נשים לב כיצד הדברים דומים למצות פרה אדומה: בתחילה נכשלו ישראל בחטא העגל, כיון ששבו, שרפוהו באש ובטלוהו, אחר חוזרים אל מקור חטא העגל, שהיא הפרה האדומה (אודם - רומז לחטא); אף שם, החטא מצוי - ולכן שורפים אותה לאפר. ועדין אין האפר מנוקה מן החטא לגמרי, לכך נותנים אותו במים חיים אל כלי מקודש ושם הוא השורש הראשון של כל הבריאה - מים חיים, מי בראשית, ואז הכל טהור, הכל נתקן".

"יש רעיון של השפת אמת" - אמר זאבי - "שהמיתה נקנסה על האדם בעקבות חטא עץ הדעת, ועומק חטא עץ הדעת נעוץ בכך שהאדם רצה להידמות לבורא. האדם רוצה להבין את הכל. לכן נגזרה עליו מיתה, כדי שירגיש שהוא לא כמו הקב"ה. האדם, עם כל המעלות שלו, הוא יצור חומרי ומוגבל והוא לא יכול להבין הכל. גם במצות פרה אדומה, שהיא הטהרה מהמוות, אנחנו מבינים שכל מהות המיתה וכל הטהרה בפרה היא ההבנה

נשרפה כליל והכהנים חבטו במקלות בכל מה שנשאר ועדיין לא נשרף לגמרי, דואגים שיהיה הרבה אפר מהפרה עצמה ומכל עצי המדורה הגדולה. הכהנים הכניסו את הכל לאש ודאגו שכל מה שיכול להישרף, יישרף ויהיה אפר. כשהמדורה כבתה, עמלו הכהנים להכניס את כל האפר לכברות.

”מה עושים עכשיו עם האפר?” תהה זלמן, יהודי קשיש בן 91 מבאר שבע ומגיד השיעור שלו, הרב בן-נעים, הסביר לו שאסור להכניס את האפר לעזרה (שנאמר ”והניח מחוץ למחנה”), לכן חולקים את האפר לשלש חלקים. חלק אחד מניחים בחיל אחד בהר המשחה ואחד מתחלק לכל משמרות הכהונה. בחלק זה, שמתחלק לכל המשמרות, היו הכהנים מקדשין ממנו, ומהחלק שניתן בהר המשחה היו ישראל מזין ממנו, וזה שניתן בחיל היה מוכן ומוצנע למשמרת. (שנאמר ”והיתה לעדת בני ישראל למשמרת”, מלמד שמצניעין ממנו), וכך היו מחביאים מאפר כל פרה ופרה ששורפין, כדי שיישמרו לדורות הבאים.”

”כעת מטהרים את הטמאים באפר הפרה”, הסביר ר' מרדכי לשכנו ר' נחמן, ”אבל כל אלו שהתעסקו בפרה האדומה, מתחלה ועד סוף, בגדיהם טמאים. זה כולל את השוחט, משליך עץ הארז, שורפי הפרה ואוספי אפר הפרה. הם צריכים לטבול ולנהוג בטומאה עד צאת הכוכבים.”

”אשרינו שזכינו”, דמע יהודי תל אביבי וכולם בכו מהתרגשות.

תחת עצי המערכה. האש החלה לבעור והכהן נטל עץ ארז ואזוב וצמר צבוע בתולעת. הכהן אמר בקול רם: ”עץ ארז זה, עץ ארז זה, עץ ארז זה, שני תולעת זה, שני תולעת זה, שני תולעת זה, שלש פעמים על כל אחד ואחד.

כולם השיבו בחרדת קודש, שלש פעמים על כל קריאה של הכהן: ”הין הין הין”.

”למה קוראים כל דבר שלש פעמים?” שאל ר' נחמן את חברו ר' מרדכי.

”ישנם כמה סוגים של ארז, אזוב ושני תולעת. כדי שכולם יראו שהוא לקח את המינים הנכונים, חוזרים שלש פעמים על כך, לחזק את הענין”, הסביר לו ר' מרדכי והמשיך להביט במחזה נורא ההוד.

הכהן סיבב וכרך את האזוב עם הארז, יחד עם חוט השני תולעת והשליך אותם לתוך בטנה של הפרה.

”הכהן מקיים עכשיו את הפסוק ”והשליך אל תוך שריפת הפרה”, הסביר ר' מרדכי. ”הכהן בכוונה לא משליך את האזוב, הארז והשני- תולעת לתוך הפרה, לפני שרוב הפרה נשרפת. הוא גם לא ממתין להשליך את זה לאחר שהפרה נשרפה לגמרי ונעשית היא אפר. יש כללים לכל דבר. ואם הכהן ישנה את הכללים, הכל נפסל.”

כולם המשיכו להביט במדורה הגדולה. הפרה השחוטה

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

נשארתי לבד בחדרו של הסטייפלער. אני ממתין חמש דקות - עשר דקות - חמש עשרה דקות - עד שלבסוף חזר לחדר. ואז נדהמתי למראה עיניי...

מדוע החליף הסטייפלער את כל בגדיו לפני שקיבל תשלום עבור ספר שמכר?

כתבתי לו בחזרה על הפתק - שאני לוקח אחריות שלא יכניס את הכסף לתוך בגדי השבת. חזר הסטייפלער ושאלני אם אני יכול לחזור ולהיכנס אליו למחרת, וכתבתי לו בחזרה שלמחרת אני נוסע לאמריקה ואינני יכול. אז הרהר הסטייפלער כמה רגעים, ואח"כ קם ממקומו ואמר לי שהוא כבר חוזר, והוא יצא. נשארתי בחדרו לבד, אני ממתין חמש דקות - עשר דקות - חמש עשרה דקות - עד שלבסוף הסטייפלער נכנס לחדר. מה מאוד נדהמתי לראותו לבוש בבגדי חול! - הסטייפלער זצ"ל יצא והחליף את כל בגדיו - מראשו ועד כף רגלו! - הוא לבש את הטלית קטן של ימות החול וכו', ואפילו את הכפה שעל ראשו הוא החליף! ורק אז לקח ממני הסטייפלער זצ"ל את המעות והכניסם מיד במגירה שבשולחנו...

(פניני נועם שיח שלח תשע"ט)

היה עליו לטרוח ולרדת אליו בבית ולקנות ממנו. היות ומרן הסטייפלער זצ"ל לא שמע היטב ל"ע, לכן מי שרצה לומר לו משהו, היה צריך לרשום על גבי גליון את מבוקשו, והוא עיין בהכתב וענה לו תשובה. וכמו כן מי שרצה לקנות ספרים ממנו, היה צריך לכתוב על הפתק איזה ספרים בדיוק הוא רוצה, ואז היה נותן לו את הספרים.

פעם אחת בהיותי בארץ ישראל, הלכתי אל הסטייפלער זצ"ל במוצאי יום הקדוש. הסטייפלער ישב ואמר תהלים בשמחה גדולה ובהתרגשות (מנהג צדיקים הקדמונים) - כתבתי על פתק רשימה של ספרים שחפצתי לקנות אצלו, והגשתי לו את הרשימה. הסטייפלער זצ"ל עיין בפתק שמסרתי לו, ואמר לי: אני נוהג שלא לעסוק עם מעות בעודי לבוש בבגדי שבת, מחשש שמא אשכח ואכניס את המעות לתוך בגדי השבת והם ישארו שם עד השבת הבאה... ולכן הוא לא יכול למכור לי את הספרים.

השו"ת היומי

אני עומד בחנות, ורואה מישהו מכניס חפץ לכיסו בלי לשלם - האם מוטל עלי להעיר לו?

גרע ממי שיכול להציל משטף נהר או מלקח ארי, באופן שיכול להציל, עי' שו"ע חו"מ ס' רנ"ט ז'. אולם אם חושש שהלוקח יצעק עליו ויזיקו, אינו חייב בזה (עי' רמ"א או"ח ס' תר"ח סעיף ב', משנ"ב ס"ק י"א).

(הגרי"א הלוי דינר שליט"א, גליון 'מים חיים' קורח תשעה)

שאלה: עמד בחנות וראה אחד לוקח חפץ ומניחו בכיסו מבלי לשלם, האם חייב לומר לו משהו, או שיכול להתעלם כאילו לא ראה?

תשובה: כמו השבת אבידה שיש מצוה להחזיר לבעלים את חפציו, כמו כן בזה יש מצוה לעזור לבעלים לשמור על חפציו (לא

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

להתקשר לתורה

מסביב לשעון

24 שעות ביממה

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפרכר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

חדש
הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בבלי • אידיש
שלוחה 2/3

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף ברגר** שליט"א
ווארט עם סיפור בראי הפרשה
שלוחה 7

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

הרב **אברהם פוקס** שליט"א
הפנתח בכל יום - המייל היומי של דרשו
שלוחה 3

הר' **שלום יכנס ואברהם פוקס** שליט"א
לקראת שבת מלכתא
סיפורים ופנינים מפרשת השבוע
שלוחה 7

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

אלא יש צורך ב'שיור', דהיינו, בית אחד עם חצר שלא יפּלּלו בשיתוף.

אינם צריכים לתת בגינו פת עבור העירוב, או השיתוף - ראוי לשמש כשיור; ולהלכה, השולחן ערוך פוסק כדעת המקלים, ויש מחמירים.

[שו"ע שצב, ג, ומשנ"ב יט-כ; ביאורים ומוספים דרשו, 7]

ואף בית וחצר שבלאו הכי אינם יכולים להיכלל בשיתוף, וכגון שהם צמודים לעיר, אך פתחיהם מופנים כלפי חוץ, ואין להם פתח המחברם לתוך העיר - נחשבים כשיור.

ונחלקו ראשונים אם בית שאינו משמש לדירה - כגון מחסן, אשר אינו שותף בעירובי חצרות ושיתופי מבואות, דהיינו שבעליו

האם בערים בזמננו ניתן לעשות 'שיתוף' מבואות' אחד לכל העיר?

חובה לעשות שיתוף מבואות לכל העיר כאחד, ולא ניתן לחלק את מבואותיה למספר 'שיתופים'.

ולדעת פוסקים רבים, זהו דינן של רוב הערים בזמננו, אם משום מבנה הרחובות היוצר מצב שבו אין רשות הרבים מדאורייתא, ואם משום שלא עוברים בהן שישים 'ריבוא' אנשים בכל יום (ראה תקציר לאתמול).

[שו"ע שצב, משנ"ב כא, כד רכה; ביאורים ומוספים דרשו, 5 ו9, וראה שם, 8]

בהמשך לאמור: עיר השייכת ליחיד, או שהיתה שייכת לו בעבר, וכן עיר של רבים שאין בה רשות הרבים מדאורייתא - אינו טעונת שיור, דהיינו שאם היא מוקפת חומה, או ב'עירוב' כדין, ניתן לעשות 'שיתוף מבואות' לכל העיר כאחד.

ולא זו בלבד שאינה טעונה שיור, אלא אדרבה, הואיל והורגלו לעשות שיתוף מבואות לכולה כאחד, הריה נחשבת כחצר אחת, שאין העירוב חל בה אלא אם כן כל דייריה משתתפים בו, ולכן

באיזה אופן ניתן 'להפריד' 'מבוי' משאר חלקי העיר?

(ראה שו"ע שסג, ב).

וכשם שפירצה בחצר שרוחבה יותר מעשר אמות ניתן לתקנה רק בצורת הפתח, כך מבוי שרוחבו יותר מעשר אמות, לא ניתן להפרידו משאר חלקי העיר כי אם בצורת הפתח. וראה במקורות, בנוגע לאפשרות נוספת של הפרדת המבוי מהעיר, המכונה 'מַצְבָּה'.

[שו"ע שצב, ד-ו, משנ"ב כב, כג, כד רכו; וראה שם כט, שעה"צ כ-כא, וביה"ל ד"ה זה, וד"ה או; וראה עוד ביאורים ומוספים דרשו, 10]

כאמור, עיר המוקפת חומה או ב'עירוב' כדין, ואין בה רשות הרבים מדאורייתא, לא ניתן לחלקה למספר 'שיתופי מבואות'. אולם, 'מבוי' בעיר כזו שעשו בפתחו 'תיקוני חצר', כפי שיפורטו להלן - הריהו מופרד בזה משאר חלקי העיר, וניתן לעשות בו שיתוף מבואות לעצמו.

תיקוני חצר אלו, הם האופנים שבהם ניתן להכשיר את מחיצותיה של חצר רשות היחיד שצידה הרביעי פרוץ, והם: 'צורת הפתח', 'פס' ברוחב ארבעה טפחים, או שני 'פסים' ברוחב כלשהו,

* רשות הרבים, היא דרך הרבים שרוחבה שש עשרה אמה לפחות, ועוברת בעיר השייכת לרבים, ויש לה שני פתחים, משני עבריה, שנכנסים בזה ויוצאים בזה.
* עיר השייכת לרבים, ומוקפת בחומה, או ב'עירוב' כדין, וכן תיקנו את רשויות הרבים שבה בדלתות, כדין - ניתן לעשות בה 'שיתוף מבואות' לכלל העיר, יש להותיר לפחות חצר אחת, ובית בתוכה, שלא יכללו בשיתוף המבואות. והמנהג מקדמת דנא, שלא לשייר חצר ובית של יהודי אף בעיר השייכת לרבים; והפוסקים כתבו טעמים שונים לדבר.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

באיזו רשות היחיד מותר לטלטל למרות שהיא מוקפת במחיצות משלושה צדדים בלבד?

ויש אומרים שאף אם הפתח רחב יותר משלושה טפחים, כל שאין ברוחבו ארבעה טפחים - מותר לטלטל ברשות זו ללא תיקון. ונחלקו רבותינו בהכרעת ההלכה. אולם, אף אם נחמיר כדעה הראשונה, אין זה אלא כאשר בהמשך מתרחבת הרשות באופן שיש בשטחה ארבעה על ארבעה טפחים, שאם לא כן, הריהי 'מקום פטור', ולא רשות היחיד.

[שו"ע שסג, כח, משנ"ב קיז, ושעה"צ צא]

רשות היחיד המוקפת במחיצות משלושה צדדים, ובצד הרביעי פרוצה לרשות הרבים או ל'כרמלית' - אסרו חכמינו ז"ל לטלטל חפצים בתוכה; אלא אם כן 'יתקנו' את הצד הרביעי באחד האופנים שתיקנו חכמים. אולם, אם רוחב הפירצה בצד הרביעי הוא פחות משלושה טפחים - אף אם בהמשך מתרחבת רשות היחיד מאוד - נחשבת הפירצה כסתומה, ומותר לטלטל ברשות זו ללא תיקון הצד הרביעי.

הלוח היומי

כ"ט בסיון | רבי שמואל שמריהו ב"ר יעקב היינה זצ"ל, מאוסטרובצא, בעל זכרון שמואל

ביום זה בשנת ת"ן, שולח משה רבנו ע"ה את 12 המרגלים לתור את הארץ (תענית כ"ט א') בתאריך זה אירע בירושלים הרצחו של הק' יעקב ישראל ב"ר יצחק דהאן זצ"ל.

יארצייט:

תר"ז: רבי שמואל שמריהו ב"ר יעקב היינה זצ"ל, מאוסטרובצא, בעל זכרון שמואל.
תרכ"א: רבי ברוך ב"ר יצחק זצ"ל, מיאמפלי.

תרנ"ג: רבי שמעון מנשה ב"ר משה חייקין זצ"ל, אב"ד חברון.

תרע"ג: רבי שלמה ב"ר דוד דאנה זצ"ל, מתוניס, בעל שלמי תודה.

תרע"ו: רבי משה נחום ב"ר בנימין ירושלמסקי זצ"ל, אב"ד קילץ, קאמינקא ועוד, בעל באר משה, ברכת משה, מנחת משה ולשד השמן.

מהי היא העצה לדון לכף זכות גם כשברור לחלוטין שפלונני עשה מעשה אסור?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי ב'חפץ חיים'

"נכון מאוד שיהיה הדבר אצלו כמו ספק ואל יכריעהו לכף חובה"; ובוודאי שכאשר הדבר נוטה לכף זכות, אסור על פי דין לדונו לכף חובה. ובביאורים ומוספים מביאים בזה נידון לגבי אדם שהוא בינוני ברוב המצוות, אולם במצוה מסוימת נוהר ומדקדק מאד כצדיק, ויש ספק במעשה מצוה זו שעשה האם לדונו לכף חובה - האם נדון אותו כצדיק כיון שנוהר במצוה זו, או כבינוני, כפי שהוא נוהג באופן כללי? יש שכתבו (הגרה"ד ליטוואק, מרפא לשון ח"ז עמוד 145) שתמיד יש לדונו כפי מצבו הכללי ולא בכל מצוה כפי שהיא, והביא להוכיח כן מלשונות הראשונים שכתבו שצדיק היינו שצדיק בכל עניינו.

ג) אדם שהוחזק לעשות במזיד עבירה אחת מפורסמת, מביאים בביאורים ומוספים מדברי ה'חפץ חיים' לקמן (כלל ד סעי' ז), שצריך לשופטו לצד חוב אחרי שהוא התחזק בכך לרשע גמור בכל עניינו.

ומה הדין אם אינו מכיר כלל את האדם ומעשיו, וגם מעשהו אינו מוכיח האם הוא טוב או רע? על כך כתב ה'חפץ חיים' לעיל (עשין ג באמ"ח ס"ק ג) בשם הרמב"ם, שרק מצד מידת חסידות יש לדונו לכף זכות, ובמצוות הלבבות (ה"ה אות ו בדרך מצוותיה) ביאר טעמו, שכתוב 'בצדק תשפוט עמיתך' ומלשון 'עמיתך' משמע שדוקא במכירו יש דין זה.

הסעיפים הנלמדים היום ב'חפץ חיים' עוסקים במצוות 'בצדק תשפוט עמיתך'. ה'חפץ חיים' מגדיר מספר כללים בחיוב זה: (א) באדם ירא אלקים, יש חובה לדונו לכף זכות גם אם הדבר קרוב ונוטה אצל הדעת יותר לכף חובה. ובביאורים ומוספים מביאים, כי העצה לדון לכף זכות גם כשברור לחלוטין שפלונני עשה מעשה אסור, כתב ה'חפץ חיים' לעיל (עשין ג באמ"ח ס"ק ג) שיש לו לחשוב שפעמים הרבה יש לאדם בשעת המעשה כעס על ענין אחר, ונזדמן לו כעס זה בשעת המעשה, ומרוב צערו נתהווה לו מה שעשה, ואין אדם נתפס בשעת כעסו, וזו עצה להכניס בלבו לימוד זכות, גם אם ראה בעשיית מעשה רע.

ומה הדין לגבי מצוות תוכחה במקרה זה - האם בגלל החובה לדון לכף זכות נפטרים גם מחובת תוכחה? ה'חפץ חיים' לקמן (לשון הרע כלל ד באמ"ח ס"ק יח) הביא את דברי היד קטנה (פ"ט מדעות הכ"ו) שאסור להוכיחו, מפני שבצדיק אומרים שבוודאי עשה תשובה כמו שכתוב בגמ' (ברכות יט, א) [שהוא המקור לדין הח"ח כאן כמו שציין בבאמ"ח ס"ק ח], וחלק עליו הח"ח, שיש לומר שכל דין הגמרא הוא רק לגבי לימוד לכף זכות, אבל לא נפטר בכך ממצות תוכחה, ונשאר למעשה בצ"ע.

ב) אדם בינוני, שנוהר מחטא ולפעמים נכשל, אם הספק שקול צריך להכריעו לכף זכות; אם הדבר נוטה יותר לכף חובה -

כתב ה"חובות הלבבות": ואם יאבד הממוון ממנו לא ידאג ולא יאבל לחסרונו, אך הוא מודה לאלוקיו בקחתו פקדונו מאתו, כאשר הודה לו בנתינתו וישמח בחלקו.

(חובות הלבבות - פתיחה)

אם אבד לנו כסף או חפץ או התקלקל דבר מסוים נשתדל שלא להצטער מדאי על כך, שהרי הדבר הגיע לנו לזמן קצוב